

'IS bedreigt ons, Assads regime niet'

REUTERS

Marco De Swart

DEN HAAG

Syriëkenner Koos van Dam (71) boog zich de laatste anderhalf jaar als Nederlands gezant over het conflict in het land. Nu hij is gestopt, toont hij zich pessimistischer dan ooit. 'Er is geen enkel uitzicht op wanneer dit is afgelopen.'

HANNEKE KEULTJES

Koos van Dam (Amsterdam, 1945) is weer ambteloos burger, thuis in Den Haag. Sinds begin 2015 werkte de diplomaat en oud-ambassadeur namens Nederland als speciaal gezant voor Syrië vanuit Istanboel. In die Turkse stad is de belangrijkste Syrische oppositiegroep gevestigd. Die bedankte hem vrijdag nog met een afscheidsreceptie voor zijn inzet.

Van Dam werd door minister Bert Koenders van Buitenlandse Zaken op pad gestuurd om contacten te leggen met de oppositiegroepen en bij andere landen naar draagvlak te zoeken voor een mogelijke oplossing voor het conflict in Syrië. Hij reisde naar Iran, Saoedi-Arabië,

Rusland, Jordanië en veel andere landen.

"Het probleem is dat iedereen lang dacht dat president Assad wel zou vertrekken, dat hij zijn legitimiteit verloren had. Dat klopt ook wel, maar hij vertrok niet. Daarna werd de inzet dat er onderhandeld moest worden over zijn vertrek. Daar ging Assad niet mee akkoord. Logisch ook."

Zegt u nu dat Assad moet blijven?

"Natuurlijk zou het beter zijn als hij weg zou gaan, in de toekomst. Maar voorlopig is de realiteit dat hij er nog zit. Bij een conflict dat zo bloederig is als dit, moet je zeggen: we moeten in elk geval proberen met hem te onderhandelen."

U was al met pensioen toen Koenders u vroeg om als Syriëgezant aan de slag te gaan. Wat dacht u toen u die vraag kreeg?

"Dat dit precies is wat ik altijd al wilde doen. Vanaf mijn negentiende - dat was in 1964 - heb ik wat met het land. Ik schreef er mijn proefschrift over en later een boek. Dat wordt wereldwijd als standaardwerk beschouwd."

Het moet u als Syriëkenner veel verdriet doen om het land nu in deze situatie te zien.

"Natuurlijk, het is vreselijk. Ik kon als Syriëgezant niet eens naar het land reizen. We spreken niet met de regering, dus kon ik niet naar gebieden reizen waar Assad de scepter zwaait. Andere delen zijn levensgevaarlijk door de komst van terreurgroep IS. Ik ben er zeker honderd keer geweest en nu is dat niet meer mogelijk. Dat doet pijn, maar voor de Syriërs is het veel erger. Ik heb zo te doen met de mensen die niet terug kunnen naar

hun land, maar elders ook geen toekomst hebben."

Toen u aantrad, werd de al ingewikkelde situatie verder gecompliceerd door de opmars van IS.

"Dat klopt, maar vergeet niet dat de meeste Syriërs zijn gevlucht uit het regeringsgebied. Dat deel van het land is nu eenmaal het dichtstbevolkt. Natuurlijk is duidelijk dat we IS moeten bestrijden, maar door de opkomst werd IS de eerste prioriteit van de internationale gemeenschap en het regime de tweede. IS bedreigt ons. Het regime van Assad bedreigt ons niet."

Op het eind van uw periode als speciaal gezant leek er een doorbraak te zijn met het begin van vredesbesprekingen.

"Het is heel goed dat ze het hebben geprobeerd, maar onderhandelingen zijn er niet eens geweest. Ik was heel intensief betrokken bij de gesprekken in Genève. De oppositie eiste dat aan bepaalde basisvoorwaarden zou worden voldaan: dat het uithongeren van mensen zou stoppen, geen bommen, enzovoorts. Pas dan kon er worden onderhandeld. De houding van de oppositie is door Assad uitgebuit, want hij wilde helemaal niet onderhandelen."

Nu heeft u afscheid genomen, maar de toekomst van Syrië blijft zeer onzeker.

"Ik blijf me natuurlijk intensief met Syrië bezighouden, maar in dit werk is er nu eenmaal geen afronding. We hebben geen enkel uitzicht op wanneer het conflict is afgelopen. Slagen de partijen erin een compromis te sluiten? De

oppositie wil macht, maar Assad wil die niet afstaan. En zelfs als er een compromis wordt gesloten, wacht nog een lange periode van wederopbouw. In Irak, een minder ingewikkeld land, duurt dat al dertien jaar. Misschien komt er eerst een wapenstilstand. Het is makkelijker praten tijdens een staakt-het-vuren dan tijdens een oorlog."

EVACUATIE ALEPPO

Driehonderd burgers hebben de belegerde Syrische stad Aleppo verlaten. Zij konden vluchten door een van de humanitaire corridors die zijn ingesteld. Ruim tachtig rebellen uit de stad gaven zich over.

Dat maakte een Russische topmilitair gisteravond in Moskou bekend. De Russen strijden met de Syrische machthebbers tegen de opstan- delingen.

De 'veilige routes' werden donderdag door president Assad aangekondigd. Burgers kunnen de stad verlaten en strijders krijgen amnestie. Er heerst bij rebellen en bewoners grote scepsis over de toezeggingen van Assad.

Het Syrische leger zou gisteren een massale aanval van rebellen op Aleppo hebben afgeslagen. Daarbij zouden achthonderd rebellen zijn gesneuveld.

Syrische hulpverleners zeggen dat bij een aanval op een door rebellen gecontroleerd gebied gas is gebruikt.

Zeker 33 mensen raakten onwel door de aanval op de plaats Saraqeb, in het noorden van Syrië. Volgens de hulpverleners werden vanuit een helikopter vaten met gas gedropt. De hulpverleners denken dat er chloor in de vaten zat.

Niet ver van Saraqeb zijn gisteren vijf Russen omgekomen, toen de Russische legerhelikopter waarin

ze zaten, werd neergehaald. In het toestel zaten drie bemanningsleden en twee militairen. Het zou hulpgoederen naar het belegerde Aleppo hebben gebracht.

Op de terugweg naar de Russische luchtmachtbasis Hmeymim in West-Syrië werd de Mi-8 boven de opstandige provincie Idlib uit de lucht geschoten, aldus het Russische ministerie van Defensie. De oppositiegezinde zender Orient News meldt dat de helikopter is neergehaald door Syrische rebellen.